

Handlingsprogram

Regional plan for det inkluderende Innlandet

Høringsdokument 03.06.2022

Innhold

Innledning.....	3
Handlingsprogram.....	5
Fylkesvise satsinger.....	5
Distriktssatsinger.....	8
By- og regionsentersatsing.....	9
Regionenes satsinger - Interkommunal politiske råd (IPR).....	10
Vedlegg.....	12
Vedlegg 1: Sentralitetsklasser i Innlandet.....	12
Vedlegg 2: Innlandets regioninndeling.....	13

Innledning

Handlingsprogrammet konkretiserer hvordan vi skal nå målene i Regional plan for det inkluderende Innlandet. Dette er synliggjort som større satsinger, og er både nye og igangsatte prosjekter/piloter og programmer som støtter oppunder mål og strategier. I tillegg er relevante, vedtatte strategier/handlingsprogram for Innlandet, koplet til handlingsprogrammet.

Handlingsprogrammet bygger opp under:

- Regionvekstavtaler
- Bygdevekstavtaler
- Andre virkemidler

I arbeidsprosessen har det kommet klare signaler om at vi må differensiere handlingsprogrammet. Det ble også påpekt fra Høgskolen i Innlandet (HINN) da de deltok i arbeidet med planprogrammet. Begrunnelsen er at Innlandets kommuner og lokalsamfunn er forskjellige og har ulike utfordringer og muligheter.

Målsetningen har vært å få til en struktur som viser hele Innlandets satsing, og på den måten gjøre planen mer relevant for alle kommuner og regioner i Innlandet. Dette vil motivere og inspirere til sterkere tverrfaglig samarbeid, også på tvers av forvaltningsnivåer.

Handlingsprogrammet er delt opp i:

- Fylkessatsinger
- Distriktssatsinger
- By- og regionsentersatsinger

Regionenes satsinger via interkommunale politiske råd (IPR) er ikke systematisert etter planens tre satsingsområder. [IPR sin sine satsinger kan leses i vedlagte lenker.](#)

Vedlegg

[1: Sentralitetsklasser i Innlandet](#)

[2: Innlandets regioninndeling](#)

Det oppfordres til å komme med innspill til handlingsprogrammet i høringen, slik at vi kan videreutvikle dette, både med tanke på innretning og innhold.

Handlingsprogram

Handlingsprogrammet er bygd opp etter planens tre satsingsområder.

Kompetanse og livslang læring

Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling

Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

Fylkessatsinger

Kompetanse og livslang læring

- **Strategi for fleksibel høyere utdanning**
Øke tilgangen til fleksible tilbud på fagskole, høyskole og universitetsnivå.
- **Inkluderende barnehage, skole og nærmiljø**
Styrke kommunenes muligheter til å drive lokalt utviklingsarbeid med barnehage- og skolemiljø koplet med lokalsamfunnsutvikling, gjerne på tvers av kommunegrenser. Utfordre staten til å samordne erfaringer, innsatser og virkemidler.
- **Videreutvikle fleksible opplæringsløp for ungdom og voksne i videregående opplæring**
Fleksible løp fram mot fagbrev for voksne og tilpassede opplæringsløp for ungdom. God karriereveiledning/rådgiving vil være sentrale verktøy. (Fullføringsreformen).
- **Digital kompetanse**
Hindre digitalt utenforskap ved å sikre befolkningen god digital kompetanse. Etablere ordninger for digital kompetanseheving.
- **Kompetanseprogram: Flerkulturelle samfunn og inkludering**
Læring gjennom arbeidspraksis. Traineeordning for inkludering av de som er i utenforskap. Samarbeid mellom kompetanseinstitusjoner, arbeidsmarkedsbedrifter og næringsliv.

Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling

Arbeidsliv

Inkluderende og mangfoldig arbeidsliv

Utvikle et konsept for inkluderende og mangfoldig arbeidsliv. Sertifiseringsordning for offentlige og private virksomheter innen inkludering og likestilling i arbeidslivet (etter modell fra Agder).

Felles synliggjøring av Innlandets muligheter

Campus-satsinger for å rekruttere og beholde studenter. Samarbeid om profilering av arbeidsmarked og forskning-/utdanningsmuligheter. Felles digitale/fysiske møtearenaer for studenter, arbeidstakere og arbeidsgivere.

Arbeidsplassutvikling

Strategier som følges opp:

- FoUi-strategien rulleres/fornyes.
- Bioøkonomistrategien rulleres/fornyes.
- Reiselivsstrategi for Innlandet. Vurdere behov for reiselivsstrategi for Innlandet.

Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

• Bolig for Velferd Innlandet

Samarbeid/partnerskap mellom Husbanken Øst, Nav Innlandet, fylkeskommunen og Statsforvalteren for å styrke kommunenes arbeid med en helhetlig boligpolitikk og realisering av konkrete boligprosjekter. Satsingen er et tilbud til alle innlandskommuner. Den omhandler kompetanseheving, erfaringsutveksling og veiledning.

• Inkluderende samfunnsutvikling

Stimulere til samskapende, sosial innovasjon i kommunene og styrket medvirkning fra kommunale/interkommunale råd. Eksempelvis ungdomsråd, flerkulturelle råd, eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

• Regionale ungdomssatsinger

Videreutvikle regionale samarbeid om ungdomsarenaer og -aktiviteter med nettverk på tvers av kommunegrenser i regionene. Styrke UKM (Ung Kultur Møtes) som en åpen og gratis møteplass for all ungdom innen alle kulturuttrykk.

• Flerkulturelt kunnskaps- og kompetansesenter

Styrke Glåmdalsmuseet som kompetanse- og formidlingscenter for urfolk, nasjonale minoriteter og kulturelt mangfold for hele Innlandet. Vurdere om det bør lokaliseres en supplerende flerkulturell kunnskap- og kompetanseavdeling knyttet til en kulturinstitusjon i Lillehammer- eller Midt- Gudbrandsdalsregionen. Utvikle et formidlingsprogram om urfolk, nasjonale minoriteter og kulturelt mangfold i Innlandet. Dette i samarbeid med HINN, Glomdalsmuseet og Skogfinsk museum.

• Frivillighet i Innlandet

Helhetlig satsing som gir retning og mål for frivillig sektor i Innlandet, og som forsterker de frivillige organisasjonenes betydning gjennom regionale nettverk og gode rammebetingelser. Eldre er ofte en ressurssterk gruppe som sammen med deltidsinnbyggerne kan mobiliseres. Satsingen skal tydeliggjøre hvordan frivillig sektor kan bli mer inkluderende og skape møteplasser på tvers av generasjoner. Modeller for samarbeid innen private, offentlige og frivillige organisasjoner. Satsingen følges av et tilrettelagt FoU-arbeid. Formålet er kunnskaps- og kompetanseutvikling innen kulturfeltet og frivillig sektor som arena for inkludering.

• Ny folkehelsestrategi for Innlandet

Strategi som gir retning og mål innen folkehelsearbeidet. Dette erstatter Folkehelsestrategi for tidligere Hedmark og Regional plan for folkehelse i tidligere Oppland.

• Innlandet universelt utformet 2025

Vurdere rulling/fornyning av strategi/satsing i samarbeid med forsknings- og kompetansmiljøer. Universell utforming bør ha særlig fokus på:

- Kunnskapsformidling.
- Reiseliv og destinasjonsutvikling.
- By- og stedsutvikling.

Strategier/handlingsplaner som følges opp:

- Mobilitetsstrategi for Innlandet
- Handlingsprogram for fylkesveger 2022-2025
- Kulturstrategien
- Bredbånd i hele Innlandet – Bredbåndutbygging

Distriktssatsinger

Kompetanse og livslang læring

- **Desentralisert ordning for kompetanseutvikling av lærere i grunnskole og videregående (Fagfornyelsen)**
- **Traineeordning**
Videreutvikling av traineeordning for fagskolekandidater og unge med bachelorgrad.

Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling

- **Fjellandbruket**
Økt inkludering, innovasjon/kompetanse som grunnlag for verdiskapning. Forsterket satsing knyttet til vår felles kultur innen landbruk- og mattradisjoner som har røtter i fjellandbruket. Kobling til Statsforvalterens Bygdeutviklingsprogram.
- **Kompetansearbeidsplasser i distriktene**
Skape attraktive arbeidsplasser i distriktene gjennom interkommunale, faglige samarbeid og nettverk. Gjelder blant annet:
 - Helse- og sosial kompetanse.
 - Plan- og teknisk kompetanse.
 - Kulturkompetanse.

Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

- **«Tett på – 2030» - Regional utvikling i distriktsfylket Innlandet**
Valdres, Nord-Gudbrandsdal, Nord-Østerdal og Sør-Østerdal. Dette er en bred distriktssatsing som handler om både bosetting, kompetanse og verdiskapning. Regionvekstavtale med staten er aktuelt.
- **«Levende lokalsamfunn i distriktene»**
En satsing som styrker distriktskommuners evne til å drive utviklingsarbeid. Dette skjer gjennom tilførsel av ressurser og kompetanse. Tilskuddsordning legger til rette for lokalt samarbeid om utvikling av kommunesenter og grendesenter. Det kan blant annet handle om boligutvikling, møteplasser og aktivitetsområder, lokal kultur og kulturarv, service- og arbeidsplasser.
- **Boligutvikling i distriktene**
Stimulere til utvikling av helhetlige boligtilbud i kommuner med svake boligmarkeder. Dette med tanke på arbeidskraft og boliger til en aldrende befolkning. Utvikle lokalt forankret boligpolitikk og samarbeid om realisering av et bredt boligtilbud. Skal skje både gjennom nybygging og oppgradering av eldre boligmasse. Oppstart i Valdres- og Nord-Østerdalregionene med utvikling av regionalt/interkommunalt samarbeid.
- **Nærbutikken som møteplass/velferdssentral i små lokalsamfunn**
Stimulere til videreutvikling av butikken i små lokalsamfunn. Intensjonen er å skape en møteplass med tilleggstjenester både for innbyggere, deltidsinnbyggere og gjester. Erfaringer fra Merkur-programmet legges til grunn.
distriktssenteret.no/artikkel/naerbutikken-som-velferdssentral-i-sma-lokalsamfunn/

By- og regionsentersatsinger

Kompetanse og livslang læring

- **Høgskolen i Innlandet (HINN)**. Videre samarbeid og felles innsats for å få universitetsstatus.
- **NTNU i Innlandet**. Videre samarbeid og felles innsats for å videreutvikle universitetets tilbud.
- **Fagskolen i Innlandet**. Videre samarbeid og felles innsats for å videreutvikle fagskolens tilbud.
- **Høgskolesentrene i Innlandet**. Videre samarbeid og felles innsats for å videreutvikle høgskolesentrenes tilbud.

Arbeidsliv og arbeidsplassutvikling

- **Forsterket samarbeid mellom næringslivets klynger og kompetanse-/forskningmiljøene**
Formålet er å styrke innovasjon og nyskaping innen arbeidsplassutvikling med fokus på arbeid for alle og «grønne arbeidsplasser»
- **Forsterke samhandling og interaksjon med Oslo-/Vikenregionen og Värmland**
Innlandsregionene Kongsvinger, Gjøvik og Hamar har geografisk nærhet til Oslo-/Vikenregionen og Värmland. Samarbeid om å forsterke bo- og arbeidsregionene med fokus på sosial bærekraft og inkludering.

Lokalsamfunn, møteplasser og kultur

- **Mjøsbysamarbeidet (11 kommuner)**
En viktig satsing- og samarbeidsarena. Hensikten er å binde sammen det sentrale Innlandet og styrke regionen som en felles bo- og arbeidsregion. Målet er utvikling av en mer konkurransedyktig og bærekraftig region med attraktive og levende byer og tettsteder, samt «grønne reiser». Forsøk knyttet til virkemiddelbruk. Eksempler er bærekraftige transportløsninger, kompetanse og service- og næringsutvikling. Kan være aktuelt for regionvekstavtale med staten.
- **By- og regionsentersatsing**
Styrke og videreutvikle by- og regionsentrene og deres interaksjon med mindre omkringliggende lokalsamfunn. Tynset, Otta, Fagernes, Vistra og Kongsvinger, er viktige for sosial bærekraft og inkludering i Innlandet. Det er her vi finner skoler, høgskolesentra, konsentrasjon av arbeidsplasser/faglige klynger, service, kultur- og fritidstilbud.

Regionale flerbruksanlegg, møteplasser og arrangement er en del av satsingen. Kan kobles til arbeidet med byenes og regionsentrenes areal- og transportstrategier.

Regionenes satsinger - Interkommunalt politiske råd (IPR)

Medvirkningsprosesser rettet mot regionene og kommunene

- Tre brede medvirkningsseminarer (Tynset, Gjøvik og Elverum).
- Regionale dialogmøter med kommunene i Gjøvik-, Valdres-, Hamar- og Kongsvingerregionene.
- Administrativ dialog med leder for IPR.

Formålet med å vise regionenes satsing

Hensikten er å vise hvordan Innlandet jobber for å skape attraktive og bærekraftige regioner og kommuner. Det handler om å forsterke den sosiale bærekraften i byer og lokalsamfunn. Dette ved å se inkludering i et bredt samfunnsperspektiv. Gjennom samhandling og erfaring høster vi kunnskap på tvers av fagområder og forvaltningsnivåer.

Denne oversikten kan hjelpe oss å se sammenhenger, bygge nettverk og mestre erfaringsutveksling. Det er nyttig i oppfølging av handlingsprogrammets satsinger.

Det kan være aktuelt å koble sentrale regionsatsinger mot blant annet distriktssatsingen «Tett på 2030». Andre satsinger kan være aktuelle å samarbeide om for flere regioner eller kommuner.

Strategidokumenter for de ni regionene i Innlandet

Nord-Østerdal

Strategisk plan for regionrådet for Fjellregionen 2020-2024

fjellregionen.no/_aurora/media/e1332b4a-8cb8-4d7c-b816-bd70f97ca9a3?2aba35bb-a855-4354-9097-34c8bb75eb46

Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-2022

fjellregionen.no/_aurora/media/440e4506-ee35-4a29-9de6-0e50f5d72593?8729c57d-6b7c-455c-b0a8-8f4173ed4ed7

Kommunikasjon- og markedsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2019

fjellregionen.no/_aurora/media/db56513c-e72e-487f-8d82-3381c9db8825?e7bfd2dd-6854-4aa5-a6ad-b6d5eccd7785

Sør- Østerdal

Sør-Østerdalregionen IPR – hjemmeside
elverumvekst.no/soipr/

Kongsvinger

Kongsvingerregionens IPR -hjemmeside
kongsvingerregionen.no/om-samarbeid/regionradet/#

Hamar

Strategi – Regionrådet for Hamarregionen 2020-2024
hamarregionen.net/wp-content/uploads/sites/2/2021/06/Regionradet-for-Hamarregionen-Strategi-2020-2024.pdf

Gjøvik

Gjøvikregionen Utvikling/IPR
gjovikregionen.no/om-oss/

Lillehammer

Strategisk handlingsplan 2021- 2025
Strategisk næringsplan for Lillehammerregionen
<https://lhr.custompublish.com/?cat=283767>

Midt-Gudbrandsdal

Strategiplan 2019-2024
midt-gudbrandsdal.no/strategiplan-2019-2024/

Nord-Gudbrandsdal

Strategisk plan 2021-2024 – Interkommunal politisk råd
nord-gudbrandsdal.no/_f/p8/i2a01a178-2bbf-4a92-9388-d56063a72ccf/strategisk-plan-2021-2024-vedtatt-i-representantskapet-190221.pdf

Valdres

Langtidsplan/Charter 2017-2027:
iktvaldres.no/VNK/2017/Langtidsprogram%202017-2027,%20signert.pdf?_ga=2.120309000.1207151867.1652363181-998838560.1652363181

Handlingsplan 2022:
valdres.no/dbimsg/Hp_VNK_2022_RS_24_81.pdf

Næringsstrategi:
iktvaldres.no/VNK/2016/Mulighetsstudie_for_n%c3%a6ringsutvikling.pdf?_ga=2.80840855.1207151867.1652363181-998838560.1652363181

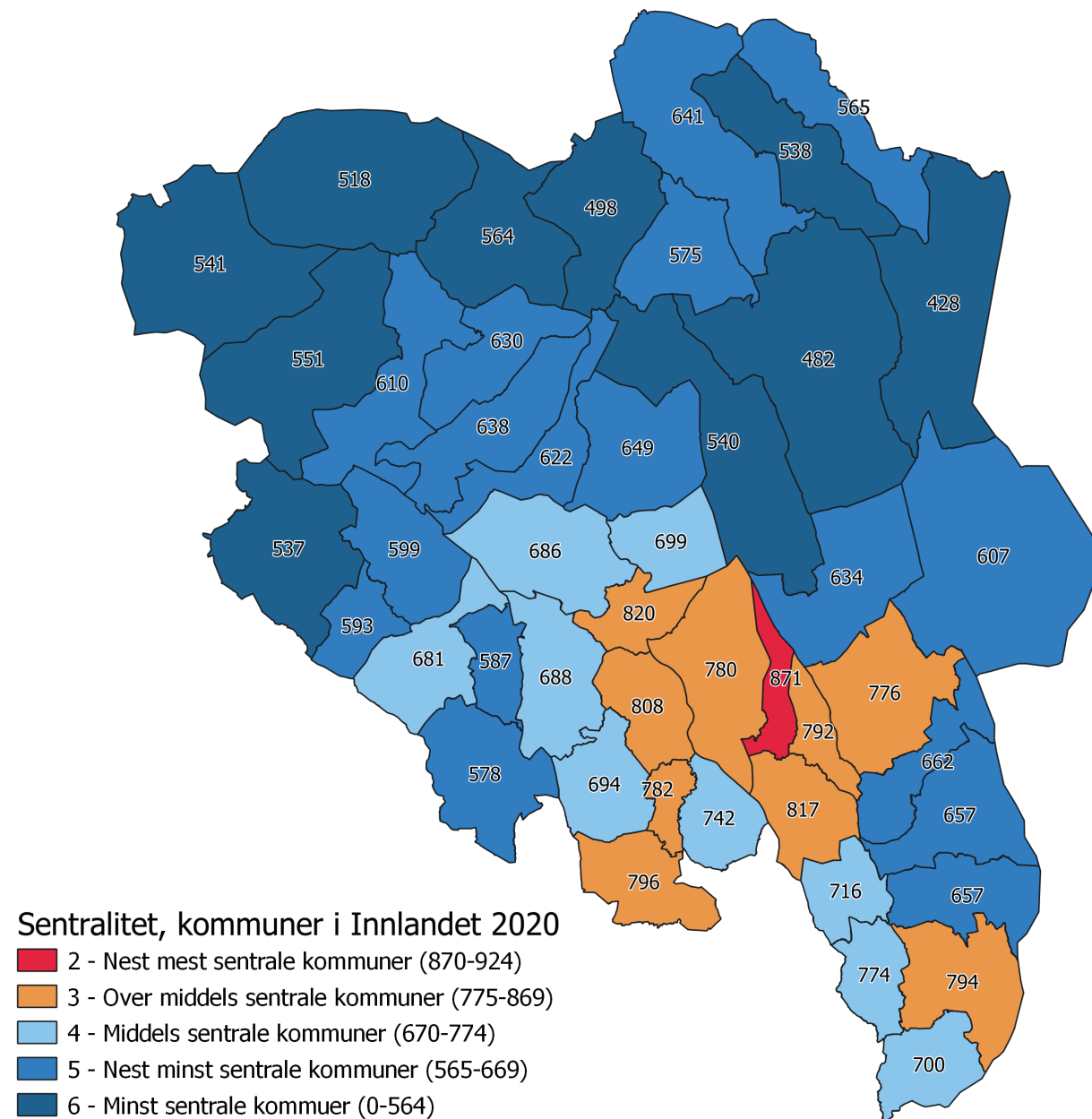

Vedlegg

Vedlegg 1: Sentralitetsklasser for kommunene i Innlandet

Sentralitetsklasser er definert i NOU 2020: 12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn. Sentralitet er en viktig forklaringsfaktor for forståelsen av distrikts- og regionalutvikling, og er derfor også en viktig del i de vanligste distrikts- og regionalpolitiske analysemodellene. Her defineres seks klasser fra 1 (mest sentrale kommuner) til 6 (minst sentrale kommuner).

regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-12/id2776843/?q=sentralitetsklasser&ch=1

2020-tall fra SSBs indeks.

Vedlegg 2: Innlandets regioninndeling

Handlingsprogrammet spisses mot de 9 regionene i Innlandet.

Fordeler med regional spissing av handlingsprogrammet

- Mange samarbeidskonstellasjoner og nettverk eksisterer allerede. Dette gjelder blant annet de interkommunale politiske rådene (IPR).
- Handlingsprogrammets satsinger kan spille på dynamikken mellom regionsenterkommunen og distriktskommunene rundt.

Innlandet
fylkeskommune